Op 3 september 1984 overleed prof.mr. H.J. van Eikema Hommes, hoogleraar in de encyclopaedie der rechtswetenschap en de wijsbegeerte van het recht aan onze universiteit. Hij werd slechts 54 jaar oud en was reeds jarenlang ernstig ziek.
Hendrik Jan Hommes - Van Eikema werd in 1970 toegevoegd -, geboren 3 mei 1930 te IJlst, studeerde rechten en theologie aan de VU. In 1953 legde hij het doctoraal examen in de rechtsgeleerdheid af, en daarenboven behaalde hij in 1957 het kandidaatsexamen theologie. In datzelfde jaar werd hij medewerker voor encyclopaedie der rechtswetenschap en rechtsfilosofie onder prof.dr. Herman Dooyeweerd, bij wie hij in 1961 promoveerde op een proefschrift, getiteld *Een nieuwe herleving van het natuurrecht* (Zwolle, 1961). In 1965 volgde hij Dooyeweerd in het grootste gedeelte van diens leeropdracht[1] als hoogleraar op; zijn inaugurele oratie droeg als titel: *De methodische betekenis van het rechtsbegrip* (Zwolle, 1965).
Wat Van Eikema Hommes in het hoogleraarschap veruit het meest aantrok was het studeren en publiceren. Daarop heeft hij zich met hart en ziel geworpen, en in dit opzicht was hem geen moeite te veel. Zelfs in de laatste moeilijke jaren van zijn leven publiceerde hij met grote regelmaat.
Van Eikema Hommes heeft ons een omvangrijk en gevarieerd oeuvre nagelaten, waarin zich overal de diepgaande invloed van Dooyeweerds wijsgerige inzichten manifesteert. Toen Van Eikema Hommes in 1965 als hoogleraar aantrad, zag hij het als zijn opdracht de door zijn - diep bewonderde - leermeester en voorganger geformuleerde wijsgerige uitgangspunten en ideeën systematisch uit te werken voor het gehele terrein van de rechtswetenschap. Hij gaf dit in zijn inaugurele oratie ook aan. Dooyeweerd zelf had ten dienste van het onderwijs in de encyclopaedie der rechtswetenschap de hoofdlijnen reeds aangegeven in de soms nog 'ruwe' vorm van collegedictaten, alhoewel op tal van punten - ik noem slechts de problematiek van de rechtsbronnen en die van het juridisch oorzakelijkheidsverband, voorts het leerstuk van de rechtspersoonlijkheid - het materiaal reeds verrassend volledig gereed lag, terwijl ook een zeer uitvoerig 'dictaat' over de geschiedenis der westerse rechtsfilosofie was nagelaten. Van Eikema Hommes bewerkte aanvankelijk Dooyeweerds dictaten voor een deel, verving ze vervolgens grotendeels - het historische 'dictaat' bleef nog lange tijd gehandhaafd - door eigen dictaten, en stelde tenslotte voor dit onderwijsmateriaal omvangrijke boeken van eigen hand in de plaats.
Hij voerde daarbij consequent een aantal wijsgerige en methodische vooronderstellingen door. Allereerst was hij vast overtuigd van de juistheid van de door Dooyeweerd in diens 'wijsbegeerte der wetsidee' ontworpen aspectenleer. Voorts twijfelde hij niet aan de - inderdaad overtuigend aangetoonde - waarheid, dat achter elke wijsgerige en wetenschappelijke conceptie een - in ruime zin opgevat - 'religieus' uitgangspunt schuilgaat. En tenslotte verdedigde hij met kracht de stelling, dat, wanneer men de grondbegrippen en grondbeginselen van het recht methodisch wil analyseren, men daarbij de wijsgerige speculatie en het empirische